EN

Home>Court procedures>Criminal cases>Judicial cooperation>**European arrest warrant**

Euroopa vahistamismäärus

Euroopa vahistamismäärus on lihtsustatud piiriülene kohtulik üleandmismenetlus – sellega saab anda isiku kohtu alla või pöörata täitmisele talle mõistetud vabadusekaotuslik karistus või vabadust piirav julgeolekumeede. Ühe Euroopa Liidu liikmesriigi õigusasutuse tehtud vahistamismäärus kehtib kogu Euroopa Liidu territooriumil. Euroopa vahistamismäärus on toiminud alates 1. jaanuarist 2004. Sellega asendati ELi liikmesriikide vahel varem kohaldatud pikalevenivad väljaandmismenetlused.

Kuidas komisjon töötab

Ühe ELi liikmesriigi õigusasutus saadab taotluse **teises liikmesriigis asuva isiku vahistamiseks ja** tema **üleandmiseks kohtu** alla andmiseks või esimeses riigis määratud vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks. Kõnealuse mehhanismi aluseks on kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõte. See toimib kõigis ELi liikmesriikides õigusasutuste vaheliste otsekontaktide kaudu.

Vahistamismääruse taotlemisel peavad õigusasutused arvesse võtma kahtlustatavate või süüdistatavate menetlusõigusi, nagu need on sätestatud selle riigi õiguses, kus nad vahi alla võeti. Sellised õigused võivad olla näiteks õigus saada teavet, õigus kasutada kaitsja ja tõlgi abi ning õigus saada tasuta õigusabi.

Mille poolest erineb see tavapärastest väljaandmismenetlustest?

Ranged tähtajad

Riik, kus isik vahistatakse, peab vahistamismäärust täitev riik tegema lõpliku otsuse Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta 60 päeva jooksul pärast isiku vahistamist.

Kui isik on üleandmisega nõus, tuleb üleandmisotsus teha 10 päeva jooksul.

Tagaotsitav tuleb üle anda võimalikult kiiresti asjaomaste asutuste vahel kokkulepitud kuupäeval ja hiljemalt 10 päeva pärast lõpliku otsuse tegemist Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta.

Kahepoolse karistatavuse kontroll – 32 süüteokategooria

puhul enam ei nõuta. *32 süüteokategooria puhul ei* kontrollita, kas tegu on mõlemas riigis kuritegu. Ainus nõue on, et *teo eest peab otsuse teinud riigis karistama maksimaalselt vähemalt kolmeaastase vangistusega.*

Muude süütegude puhul võib üleandmise tingimuseks olla, et tegu on vahistamismäärust täitvas riigis süütegu.

Poliitilise sekkumise

puudumine Otsuseid teevad ainult õigusasutused ja poliitilised kaalutlused neid ei mõjuta.

Kodanike üleandmine ELi

liikmesriikidele ei saa enam keelduda oma kodanike üleandmisest, välja arvatud juhul, kui nad võtavad tagaotsitava suhtes üle vanglakaristuse täideviimise.

Tagatised

EVMi täitev õigusasutus võib nõuda tagatisi, et:

a. pärast teatavat ajavahemikku on isikul **õigus taotleda läbivaatamist**, kui määratud karistus on **eluaegne karistus. b.**

Tagaotsitav võib täide viia mis tahes **vanglaaja täidesaatvas riigis**, kui ta on selle riigi kodanik või alaline elanik.

Vahistamismäärust

täitev õigusasutus võib tagaotsitava üleandmisest keelduda üksnes juhul, kui on täidetud üks täitmata jätmise kohustuslikest või vabatahtlikest alustest:

Kohustuslikud põhjused

amnestia (vahistamismäärust täitev riik oleks saanud isikule süüdistuse esitada ja asjaomane süütegu kuulub selles liikmesriigis amnestia alla).

isik on juba **sama süüteo eest** süüdi mõistetud (*ne bis in idem*)

isik on alaealine (isik ei ole jõudnud kriminaalvastutusele võtmise ikka selle riigi õiguse alusel, kus ta vahistati);

Vabatahtliku keeldumise põhjused:

tegu, mis ei kuulu Euroopa vahistamismääruse raamotsuse artikli 2 lõikes 2 loetletud 32 kuriteoliigi hulka, ei ole kahepoolselt karistatav;

territoriaalne kohtualluvus

pooleliolev kriminaalmenetlus vahistamismäärust täitvas riigis;

hagi aegumine jne.

Euroopa vahistamismääruse tegemise ja täitmise käsiraamat

17. novembril 2023 avaldas Euroopa Komisjon Euroopa vahistamismääruse tegemise ja täitmise käsiraamatu uue väljaande. Mis on suunatud Euroopa õiguspraktikutele, et hõlbustada ja lihtsustada asjaomaste õigusasutuste igapäevast tööd. Käsiraamatus on esitatud üksikasjalikud suunised Euroopa vahistamismääruse tegemise ja täitmise menetlusetappide kohta ning see aitab õigusala töötajaid üleandmismenetluse igas etapis. 2023. aasta muudetud versioon kajastab ka kiiresti arenevat Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikat Euroopa vahistamismääruse kohta ja muudatusi SISi süsteemis.

Käsiraamatu leiab kõikides keeltes siit: EUR-Lexi püsilink

Statistika Euroopa vahistamismääruse toimimise kohta

2018. aastal anti tagaotsitavad keskmiselt üle:

nõusolekul – **16,4 päeva jooksul**

ilma nõusolekuta – **45 päeva jooksul**.

2019. aastal anti tagaotsitavad keskmiselt üle:

isiku nõusoleku korral **16,7 päeva**;

ilma nõusolekuta – **55,75 päeva pärast**.

2020. aastal anti tagaotsitavad keskmiselt üle:

nõusolekul – **21,25 päeva pärast**

ilma nõusolekuta – **72,45 päeva pärast.**

2021. aastal anti tagaotsitavad keskmiselt üle:

Nõusolekul – 20,14 **päeva pärast**

Ilma nõusolekuta – **53,72 päeva.**

Vastused Euroopa vahistamismäärusega seotud küsimustikule: 2014 PDF (1582 Kb) | en 2015 PDF (1479 Kb) | en 2016 PDF (1732 Kb) | en 2017 PDF (1268 Kb) 2018. aasta en PDF (1552 Kb) 2019. aasta (1082 Kb) en PDF 2020. aasta (1479 Kb) en 2021. PDF aasta (1450 Kb) en 2021. aasta PDF (1450 Kb) en

Mõne riigi andmed puuduvad, välja antud Euroopa vahistamismääruste andmed on aga 2015., 2016. ja 2017. aasta kohta täielikud.

Euroopa vahistamismäärused	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Väljastatud	14.948	16.144	16.636	17.491	17.471	20.226	15.938	14.789
Hukatud	5.535	5.304	5.812	6.317	6.976	5.665	4.397	5.144

Õigusprogrammi raames rahastatavad projektid

Uurimisprojekt InAbsentiEAW on võrdlev õigusuuring Euroopa vahistamismääruste kohta, mis puudutavad isikuid, kes ei osalenud nende süüdimõistmiseni viinud menetluses *(tagaseljamenetlus*). Praktika on näidanud, et selliste Euroopa vahistamismääruste tegemisel ja täitmisel esineb sageli probleeme. Uurimisprojekti eesmärk oli analüüsida nende probleemide põhjuseid ja sõnastada ühised standardid selliste Euroopa vahistamismääruste tegemiseks, et tagada nende sujuv ja õiglane täitmine. Uuring põhines Belgias, Ungaris, Iirimaal, Madalmaades, Poolas ja Rumeenias tehtud juhtumiuuringutel.

Euroopa vahistamismääruse tegemise ja isikute kinnipidamise tingimused

Kuigi kõik liikmesriigid peavad järgima Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, esineb tegelikkuses märkimisväärseid erinevusi kohtueelse kinnipidamise osas ning materiaalsed kinnipidamistingimused on liikmesriigiti väga erinevad. Nagu Euroopa Kohus sedastas kohtuotsuses *Aranyosi/Căldăraru*, mõjutavad need kinnipidamistingimuste erinevused ilmselgelt liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust ja Euroopa vahistamismääruse toimimist. Alates 2016. aastast on Euroopa vahistamismääruse täitmine viibinud või selle täitmisest keeldutud, kuna esineb tegelik oht, et rikutakse põhiõigusi peaaegu 300 juhul.

Selleks et tõhustada kriminaalasjades tehtavat õigusalast koostööd ja parandada kinnipidamistingimusi kogu ELis, võttis komisjon 8. detsembril 2022 vastu **soovituse eelvangistust kandvate kahtlustatavate ja süüdistatavate menetlusõiguste ning materiaalsete kinnipidamistingimuste** kohta. Selles soovituses antakse kokkuvõtlik ülevaade valitud Euroopa miinimumnõuetest materiaalsete kinnipidamistingimuste ja menetlusõiguste kohta eelvangistuse ajal, keskendudes kinnipeetavate põhiõiguste kaitsmise seisukohast esmatähtsatele valdkondadele.

Seotud lingid

Euroopa vahistamismääruse raamotsus

Aruanne nõukogu raamotsuse (Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta) rakendamise kohta

Komisjoni soovitus eelvangistust kandvate kahtlustatavate ja süüdistatavate menetlusõiguste ning materiaalsete kinnipidamistingimuste kohta (inglise keeles)

Komisjoni talituste mitteametlik dokument seoses komisjoni soovituse (eelvangistust kandvate kahtlustatavate ja süüdistatavate menetlusõiguste ning materiaalsete kinnipidamistingimuste kohta) vastuvõtmisega (inglise keeles)

Viimati uuendatud: 08/01/2024

See on sisu masintõlge. Lehekülje omanik ei vastuta masintõlgitud teksti kvaliteedi eest.